

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Andreas Bennin
Norske monumenter: Mastertese 2012

MFA
Kunstakademiet 2012

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i **KHIODA** reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i **KHIODA**, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

ANDREAS BENNIN

MASTERTESE

2012

NORSKE MONUMENTER

MASTERTESE
ANDREAS BENNIN
2012

Tekst i forbindelse med prosjektet *A Nation Restored*

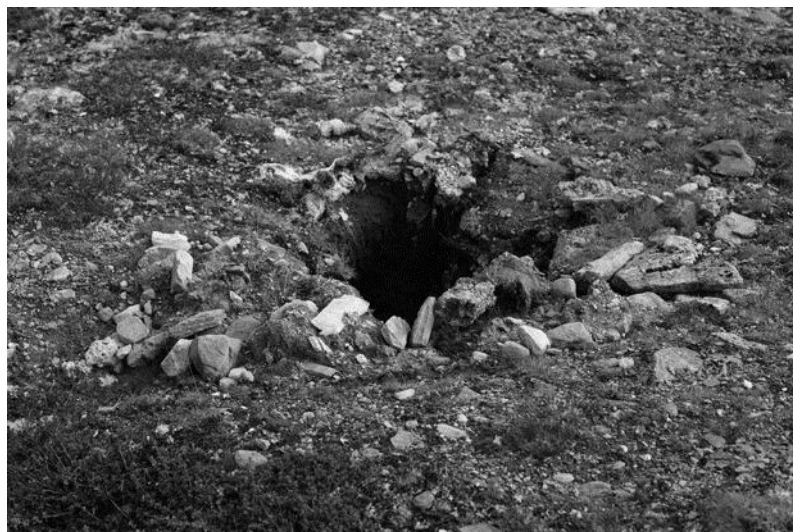
Prosjektet tar utgangspunkt i Forsvarets omgjøring av et tidligere skytefelt på Dovrefjell, som de kaller Norgeshistoriens største naturrestaureringsprosjekt. Det militære landskapet skal restaureres tilbake til natur.

NORSKE MONUMENTER

Natur tillegges ofte kvaliteter som vill, opprinnelig, ekte, opphøyd og kulturelt uberørt, og gjennom historien har natur og landskap vært definert på ulike måter. Definisjonene er preget av hvordan natur er mediert gjennom kunsthistorien. Begrepet natur, og hva vi legger i det, er kulturbetinget. Hva slags definisjon av natur ligger bak og er målet for restaureringen på Dovre, og kan kultur skape natur?

För landskapets öden och minnen är människor ansvariga. Vi väljer vad vi vill veta och vad vi vill minnas. Landskap är därför politiska platser.

Sverker Sörlin

Gropen i landskapet er tydelig, og ser ikke ut som den hører hjemme her. Naturen rundt er dekket av lav vegetasjon, og selv på steinene som stikker opp av sanden rundt vokser det mose og lav. Landskapet rundt er vilt, og uten tegn til bebyggelse eller mennesker. Gropen er litt under 1 meter i diameter og om lag 1 meter dyp. Det er som om jorden mangler en bit, som om det er et hull der nede hvor sand og stein renner ut, eller noen har begynt å grave et hull, men gitt opp. Det kan se ut som om sand og steiner er kastet ut over kanten. Er det noe som har falt ned fra himmelen akkurat her? Det er ingen spor etter noen meteor eller noe annet, bare steiner og sand.

Dovre som myte

I 1923 vedtok stortinget at et 165 kvadratkilometer stort område mellom Dombås og Oppdal, ved foten av Snøhetta midt på Dovrefjell, skulle brukes som øvingssted for forsvaret. Siden da har området blitt bombet, beskyttet, bebygget og bearbeidet for å passe de militære behovene. Dette er det hardeste bombede området i hele landet, uten at det har vært krig eller væpnet konflikt.

Dovrefjell er en naturlig barriere mellom sør- og midtnorge. Veien gjennom Gudbrandsdalen på vei nordover, stiger opp mot Dombås og videre opp på snaufjellet. Veien ligger flere steder mer enn 1000 meter over havet, og må holdes stengt flere dager i året på grunn av de harde forholdene. Det er spredt vegetasjon, bestående av dvergbjørk, noen ulike lyng- og gressarter og lavtvoksende blomster, ellers er det karrig rundt veibanen. Midtveis over fjellet ligger Hjerkin, et lite tettsted som lever av turisme og, i mange år, forsvaret. Det er finnes ingen butikker, men de selger turproviant og sjokolade på fjellstua. Ellers er det ikke noe særlig annet her enn vidder, hvor moskusfe som ble plassert ut her i 1932, og en Europas største villreinstammer beiter. E6 går rett gjennom bygda, men det går også en grusvei videre vestover mot området ved foten av Snøhetta. Fjellet er 2286 meter høyt og var lenge regnet som Norges nasjonalfjell. Egentlig er det en rad med topper som henger sammen til et gedigent massiv med halvmåneform.

Her ble det i 1923 bestemt å legge forsvarets skytefelt, og siden da har både norske soldater og styrker fra resten av NATO øvet seg på krigføring her oppe. Når man skal se på hvorfor Stortinget vedtok å fjerne alle spor av militær aktivitet her og å gjenopprette natur, er det interessant å se det i sammenheng med Dovrefjell og Hjerkins historie og hvordan denne forvaltes og defineres.

Hjerkins historie går selvsagt lenger tilbake enn skytefeltets opprettelse. Det var villreinen som gjorde at folk kom hit. Ikke bare Dovrefjell, men til Skandinavia og Norge. Da isen trakk seg nordover mot slutten av siste istid, fulgte mennesker etter. For ca 12-13 000 år siden hadde de kommet så langt som hit. De eldste funnene av spor av mennesker i Norge går tilbake til denne tiden. Etter hvert som landskapet ble varmere, trakk reinen oppover i høyden, og i 12 000 år har mennesker jaktet på rein her. Denne delen av historien kjent på grunn av spor i landskapet etter reindriften. Fangstmetodene ble modernisert, og på 1300-tallet var de blitt så effektive at villreinen var i ferd med å bli utryddet. Den opprinnelige villreinstammen overlevde likevel, og lever her fortsatt. Over hele Hjerkin finnes mer enn 1600 fangstgroper som er naturligvis fredet for å ivareta sporene fra den delen av historien for ettertiden. Jakt på ville dyr passer bra inn i bildet på norsk natur, og de kunsthistoriske sporene fra siste del av denne tiden er risset inn som dyrebilder i stein lenger ned i dalen. Her fremstår mennesket som en del av naturen, fremstilt i samme skala og på samme måte som dyrene omkring.

I tillegg til kunnskapen om de første bosetterne, finnes historier og myter om menneskelig liv på Dovre som beskriver en del av landets begynnelse, og synet på natur. For i de eldste mytene om Norge, fortelles det om brødrene Nor og Gor,

som på leting etter den forsvunne søsteren Goe, oppdaget landet som ennå ikke het Norge. På Dovrefjell delte de landet mellom seg. Gor fikk kysten og øyene (Orknøyene og Færøyene), mens Nor fikk fastlandet. Søsteren Goe giftet seg med sønnen av jotnen Svade i Dovrefjell. I følge mytene er det fra disse nordmennene skal nedstamme. I disse nasjonsdannelsesmytene, fremstår naturen på Dovrefjell som et farlig annerledesland, styrt av Jotnene, ikke Gudene. Det fantes ressurser der som man måtte sørge for tilgang til gjennom allianser og avtaler med dem som styrte det mystiske og farlige Dovrefjell.

Det ser ut som en vei, men det kan ikke være det, for det er ingen bro over elva. Veien krysser den, forsetter på andre siden, og selv om elva nå på sensommeren ikke fører mye vann, så er det er ikke mulig å kjøre over. Det går likevel tydelige parallelle spor av noe ned til elva og opp på den andre siden. Det kan kanskje ha vært en liten bro her, men finnes ikke spor av noe sånt, og sporene går helt ut i vannet. De er brede, og det er langt mellom dem. Det er som en kjempe har merket stedet med en diger stakk, skrappt inn to streker på tvers av alle naturlige formasjoner.

Naturen på Dovrefjell og dens betydning som nasjonalt landskap dukker opp igjen senere, i den nedskrevne historien om Norge. Harald Hårfagre var på 900-tallet på vei til å samle landet til ett rike, og hadde innlemmet landsdeler og folk gjennom krig og ekteskap, unntagen med samene. På gården Tofte ved foten av Dovrefjell møter Harald på julenatten samekvinnen Snøfrid, og her inngås en allianse som får rikspolitiske konsekvenser. Harald og Snøfrid giftet seg og fikk fire sønner Og gjennom dette ekteskapet føres den norske kongerekken videre med Snøfrids oldebarn, Harald Hårdråde. Denne delen av historien om Dovre er ivaretatt i Snorres Heimkringla, og naturen fremstår mye som i mytene. Fjellet er vilt og farlig, men innehar attraktive ressurser. Gjennom kunsten er naturen på denne tiden definert som farlig, boplass for mytiske skikkelser som både lokker, truer og utfordrer menneskene, og en plass for utøvelse av menneskelig mot, måtehold, tro og kløkt.

Da Norges grunnlov var fremforhandlet og skulle signeres i 1814, svor opphavsmennene bak den, og alliansen med Sverige, troskap ved eden; Enig og tro til Dovre faller. Her dukker fjellets posisjon opp igjen som et slags uttrykk for noe man må ha ment var rotnorsk og noe evig og urokkelig. I årene etter var Norge preget av en nasjonalistisk frigjøringsbølge, som bl.a. kom til uttrykk i litteratur og billedkunst. Romantikken, som dukket opp i Europa på slutten av 1700-tallet, kom ikke til Norge før første halvdel av 1800-tallet, i billedkunsten først og fremst uttrykt som nasjonalromantikk. Naturen, som den er definert og mediert i billedkunsten, fremstår ikke lenger som farlig, men som mektig, sann og opprinnelig, med en estetisk verdi, noe vakkert og sublimt. Kunstens visuelle formulering er både et uttrykk for og definisjon av datidens natursyn.

Nasjonalromantisk landskapsarkitektur.

Mye av den romantiske tenkningen er preget av en nesten religiøs lengsel etter den ekte og uberørte naturen. Enten det var et bevisst eller ubevisst valg, så konstrueres det gjennom kunsten i romantikken et nytt natursyn. I motsetning til opplysningstidens vitenskaplige forklaringer, fremhevet nasjonalromantikken naturens sublim og uforklarelige kvalitet. Naturromantikeren Schelling mente at selv Gud var å finne ute i naturen og i følge den norske filosofen Sigmund Setreng 200 år etter står naturen som nasjonsbyggende element i en særklasse for Norges del. Verken Sverige eller Danmark har tradisjoner for å knytte bildet av det nasjonale til naturen på den måte Norge gjør. I våre naboland står mennesket i større grad i fokus i den eldre nasjonallitteraturen..

Dersom en sammenligner med de skandinaviske nabonasjonenes nasjonaldiktning blir en slått av en kontrast: De svenske og danske framhever mennesket og dets bedrifter, individuelt og kollektivt. I den norske litteraturen nevnes så og si ikke mennesket som framstående aktør. Naturen med vekt på hav og fjell, er aktør. Indirekte er likevel mennesket til stede gjennom skildringer av natur. Det er mennesket som strever og opplever. I mange av diktene er naturen skildret som levende, til og med personlighet, til dels i dialog med mennesket, til dels som selve mennesket som natur.

Sigmund Setreng, Hav og fjell – norsk identitet 2008

Setreng tekst oppleves ekstrem, men har kanskje et poeng i sin beskrivelse av det norske knyttet til naturen, slik det har preget befolkningen og dens kulturuttrykk gjennom mange hundre år. Norges nasjonale identitet har vært preget av å være et marginalet land sett i Europeisk målestokk med spredt bosetning i et landskap der voldsom natur setter premissene for livet. Den nasjonalromantiske perioden formulerte dette i en tid da "det norske" skulle defineres og landet søkte mot frigjøring fra unionsmaktene. Det var et behov for å definere seg selv, og man gjorde det bl.a. gjennom å definere naturen.

Nasjonalromantikken i Norge sprang ut fra romantikkens tanker rundt den frie fantasi, erindring og lengsel etter den uberørte naturen. Innen billedkunsten trakk kunstnerne seg mot landskap som inntil nylig var ansett som ukultiverte, til dels farlige og ikke særlig interessante, på jakt etter det sublim, uberørte, det ekte norske. Dette har gjentatt seg gjennom historien her til lands, med nyromantikere i flere perioder siden. Her gis naturen på ny en posisjon som ikke bare rekreasjon og ressursgrunnlag, men som et bilde på det opprinnelige, det uforanderlige, det ukontrollerbare, ekte, og med en form for rensende effekt for individene i et moderne samfunn. Slik naturen ble mediert gjennom nasjonalromantisk kunst ser ut til å prege opplevelsen og definisjonen av natur fortsatt.

Krig og fred.

Det er lett å forstå en ambivalens ved bildet av det moderne Norge som en natur- og fredsfremmende nasjon, sett opp mot vår våpeneksport og økende deltagelse i militære aksjoner i verden. Norge har de siste 20 årene vært en synlig

fredsmegler i konflikter rundt om i verden. Dette har fått oppmerksomhet, og har blitt brukt aktivt i profileringen av nasjonen internasjonalt og nasjonalt, og indirekte bidratt til en slags nasjonal selvfølelse basert på bildet av oss som fredlige og av naturen gode. Samtidig har vi deltatt internasjonalt i fler og fler væpnede konflikter, gjennom både NATO og FN. Ordet fredsbevarende operasjon har blitt vanskeligere å akseptere, og det er ikke særlig kontroversielt å påstå at Norge flere ganger det siste tiåret har deltatt i krig. I tillegg til denne aktiviteten er Norge en våpeneksportør i stort format. I gjennomsnitt har landet eksportert våpen for rundt 3 milliarder pr år, noe som plasserer oss på listen over verdens 5 største våpeneksportører.

Det er kanskje da ikke så underlig at restaureringen av dette fjellet får så stor tilslutning. Hva teller mest når et landskap med spor etter en for mange ubehagelig aktivitet som kan minne oss på det moderne Norges militære posisjon og våpeneksport settes opp mot ideen om ren natur på ubesudlet Dovrefjell? Prosjektet har et rørende aspekt ved nettopp denne troen på at natur kan gjenskapes bade ut fra et økologisk perspektiv, men óg fordi man så gjerne vil håndtere de mer brutale sidene av det offisielle Norge. Naturrestaurering i seg selv, hvor man forsøker å minimere skader på naturen som skyldes mennesker, og reetablere økosystemer har gode intensjoner. Men prosjektet på Dovrefjell har andre perspektiver. Det er ikke natur, opprinnelig og urørt, som skapes, men et bilde av natur slik vi vil at den skal være, som definert og mediert gjennom nasjonalromantikken. Det er interessant hvordan dette natursynet, har en så enestående posisjon, i Norge og problematisk at man så ukritisk etterstreber det, fordi man ved å endre landskapet også endrer historien og opplevelsen av prioriteringene i samfunnet man lever i. Definisjonen av landskapet og hva som er natur, blir en måte å definere samfunnet på.

Norghistoriens største naturrestaureringsprosjekt.

Den store flaten er enorm, selv i dette vide landskapet, og har snorrette kanter. Den er et perfekt rektangel, og er dekket av grus. Fjellene som omkranser den, skråner svakt ned mot dalbunnen der den firkantede formen ligger, og det ser ikke ut som de hører med i samme bilde. Flaten ser ut som en landingsplass for romskip fra fremmede galakser. Det går en smal grusvei frem til kanten av sletta, og det er spor av ulike kjøretøy på den. Midt på ligger noe som på avstand ser ut som en landsby av lave stråhytter, men nærmere ser man at det er helt like, og like store jordhauger. På et par av dem har det begynt å gro gress, men ellers er sletta uten noe vegetasjon.

Etter en lang dragkamp om nytt skytefelt i Østerdalen, ble det inngått et kompromiss som skulle berolige miljøvernere, pasifister og lokalbefolkning, og

det ble bestemt at skytefeltet i Hjerkinlandsskapet ved foten av Norges tidligere nasjonalfjell, Snøhetta, skulle gis tilbake til folket.

I Stortingsmelding nr 11 (1998-1999) – Regionalt skyte- og øvingsfelt for Forsvarets avdelinger på Østlandet – Regionfelt Østlandet, jfr Innst S nr 129 – understrekes det at Hjerkin skytefelt inngår i et av Europas mest intakte høyfjellsøkosystemer. Særlige verdier er knyttet til naturlig villreinstamme, jerv, kongeørn og potensiale for fjellrev. Underliggende utredninger har dokumentert et potensiale for å gjenskape naturmiljø og friluftskvaliteter av høy nasjonal og internasjonal verdi.

De 165 kvadratkilometerne blir gjennomløst manuelt 3 ganger, med militært personell og hunder for å oppdage og fjerne eksplosiver og annet farlig avfall. Dette blir transportert med ubemannede lastebiler som styres med GPS fra en kontrollstasjon langt unna. Arbeidet blir utført av entreprenørselskaper og forsvarets mannskap. Gravemaskiner og lastebiler opererer alene og uten en synlig fører inne i det øde fjellandskapet. De elter om landskapet og fjerner det man ikke ønsker å ha der lenger. I eksplosjonssikre bunkere langt unna, styres maskinene med millimeterpresisjon. Veier og skytefelt blir rensed for avfall og gravd igjen. Alle spor av metaller, drivstoff og annet blir gravd ned eller sendt vekk for destruksjon utenfor Norge. All infrastruktur blir fjernet eller skjult ved at den graves ned sammen med omkringliggende masse. Det vil i praksis si at man bryter opp skytefelt og veier, lager et mer ujevnt terreng som skal ligne på den opprinnelige naturen, og jord, steiner og busker fra landskapet rundt blir blandet med massen fra den tidligere veibanen eller skytebanen. Dette arbeidet gjøres i samarbeid med biologer og landskapsarkitekter som forsøker å gjenskape naturlige og forhåndsdefinerte landskapsformer.

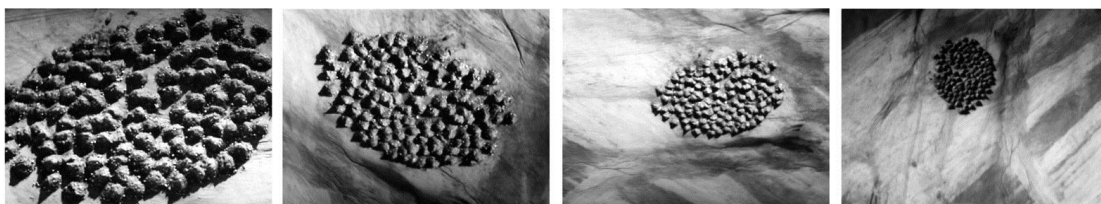
En del steder planter man også ut stiklinger av stedlige planter for å framskynde restaureringsprosessen. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har vært aktive i utformingen av restaureringen av landskapet. De bidrar med ekspertise slik at gravemaskinførerne kan vite omtrent hvor de skal forme hauger eller groper, hvordan de skal etterligne de naturlige formasjonene slik at det ser mest mulig naturlig ut. En av gravemaskinførerne som holdt på å grave igjen en vei midt inne på vidda, og konstruerte nye formasjoner av den flate veibanen, fortalte at det kjentes kunstig og rart dette prosjektet. Han hadde jobbet som gravemaskinfører i 30 år og hadde alltid skulle jevne til landskapet slik at det ble glatt og fint, men nå skulle han rufse det til, slik at det ble seende naturlig ut.

Utrydningstruet kultur.

Midt i Grisungdalen på Dovre, ca 1050 meter over havet ligger en stor og tydelig konstruksjon som stikker ut i forhold til omgivelsene. Det er en grusslette på 400 ganger 600 meter som har vært brukt til bl. a testing av klasebomber og andre krigføringsøvelser som trenger litt ekstra plass, og hvor det er lettere å registrere effekten av ammunisjonen. Den er markant i landskapet, og er det mest tydelige militære inngrep på Dovrefjell. I motsetning til det småkuperte landskapet omkring med dvergbjørk og lyng som preger dalbunnen blant elv og myr, er sletta helt jevn. Den er ikke helt flat, men krummer seg litt opp mot sørøst. Den har et dekke av grå grus, av ulik størrelse, men har også svære felt i en mer rustbrun farge der spillolje og drivstoff har blandet seg med regnvann og

laget striper i underlaget. Midt på flaten er det dumpet jord som skal brukes til å gjenskape naturen. Den rektangulære formen stikker tydelig ut i landskapet, og på avstand er det lett å få assosiasjoner til et månelandskap. Tett inntil sletta er det satt opp et 2,5 meter høyt gjerde langs hele kanten. 100 meter utenfor går et nytt gjerde, like høyt, parallelt med det første. De siste årene har området vært gjennomgått av mannskap med bombehever for å rense det for eksplosiver og annet farlig avfall. Sommeren 2012 starter man å bryte opp sletta og skape ujevne landskapsformer, med høyder og forsenkninger. Det skal ledes elver inn på sletta, og plantes ut lokale planter for å revegetere området. Biologene og landskapsarkitektene har tatt stiklinger av bl.a. vier, som skal graves ned for å gjenskape naturen som den var her før, og som den ser ut omkring sletta.

Det har vært reist spørsmål om det er riktig å fjerne alle spor av forsvarets aktivitet, kunne f. eks. den såkalte HFK-sletta være ivaretatt? Så langt står forsvaret klart på at alt skal fjernes, men spørsmålet er interessant ut fra både et etisk og et estetisk ståsted. Det ene gjelder om det er viktig for innsikt og forståelse av historien å bevare fysiske spor i landskapet, og hva landskapets hukommelse gjør for oss som beveger oss i det. Valget om å benytte et så stort og sårbart landskap til militært formål, forteller noe om prioriteringer de siste hundre år. Er ikke nettopp sporene av den aktiviteten og prioriteringen som vi nå tenker annerledes rundt, viktig å bevare for å kunne forstå historien og fatte best mulige beslutninger i fremtiden? Den fysiske tilstedeværelsen av skytefeltets veier, plattformer, antenner og skytebaner er en måte å holde fast ved historiens, og her krigens, materialitet. Kunstneren Anselm Kiefer har søkt om å få overta en del av det tyske kjernekraftverket Mülheim Kärlich, etter at Tyskland har vedtatt at de skal avvikle kjernekraften i landet. Han sier selv at det er både for å bevare den spektakulære konstruksjonen, men også nettopp for å bevare for ettertiden de fysiske sporene av en kulturs meninger og politiske vedtak, i et land som Kiefer selv mener har en tendens til å ønske å dekke over fortiden. Denne tankegangen er relevant også for det militære landskapet på Hjerkins. Dessuten dukker spørsmålet opp om ikke landskapet slik det er dag fortsatt er natur, og verdt å verne. Det kommer an på hva vi definerer som natur. Hvis man aksepterer at det vi kaller natur alltid vil være preget av kulturen, er det ville landskapet på Hjerkins fortsatt på alle måter natur. Det moderne Norges natur. Det vil ikke være mer opprinnelig eller mer natur etter at forsvaret har rekonstruert det.

Et annet spørsmål er hvilken verdi de ulike installasjonene på Hjerkins innehar i seg selv, som estetiske uttrykk på et moderne samfunn. I boken *American Technological Sublime* fra 1994, analyserer David Nye broer, skyskrapere og kjernekraftverks estetiske potensiale. På samme måte som monumentene Nye tar for seg, kan konstruksjonene på Hjerkins ses som et uttrykk for vitenskapens og de teknologiske utopienes nærvær i landskapet. Den enorme og strengt

geometriske HFK-sletta er et moderne, teknologisk konstruert landskap. Troen på, eller frykten for, fremtiden har satt kulturelle spor i naturen. Robert Smithsons tekst *A tour of the monuments of Passaic*, beskriver en reise fra NYC ut i New Jersey, og hvor han beskriver ulike konstruksjoner i landskapet underveis. Gangbroer, elvepontonger og rør blir beskrevet og fremhevet som monumenter, gjennom linsen på hans Instamatickamera. HFK-sletta, har en posisjon som fysisk tilstedeværende historie i landskapet, et monument over en tid et sted mellom arkitektur og landskap. Den markerer stedets egenart ved å bryte med de naturlige formene, og er på samme tid både en skulptur og en gigantisk sokkel for en skulptur. Sletta er fratatt sin opprinnelige mening, og er i sin udefinerte tilstand, også åpen for nye definisjoner.

Praktisk sett har restaureringsprosjektet hatt uventede effekter. Veiene som er gravd igjen og blandet med omkringliggende vegetasjon og beplantet, har tidvis blitt mye frodigere enn resten av landskapet. Nå står noen av dem fram som lysegrønne gresstriper midt blant lyng og vier, og ser mindre naturlige ut enn før. Et spørsmål som har vært stilt er om man ikke bare kunne la landskapet hele seg selv. Høyfjellslandskap vokser svært sakte, og man har kommet til at det er ønskelig å fremskynde prosessen. Når det gjelder HFK-sletta, skal man derfor konstruere et helt nytt landskap, med elveløp og høydedrag, og plante ut stiklinger av lokale arter. Dette er et fullskala parkprosjekt som på samme måte som prosjekter på 1800 tallet med hjelp av landskapsarkitektur og hortikultur søkte å skape en illusjon av vill natur. Parken Tijuca Forest i Rio de Janeiro, er et tidligere jordbruksområde som ble rekonstruert som regnskog på 1800-tallet, og senere har fått status som nasjonalpark, og oppleves i dag som uberørt og vill natur. På Dovrefjell kan veier graves igjen, og bygninger og skytebaner fjernes, men den urørte naturen er endret. Økosystemer kan restaureres, men naturen som vokser til vil alltid bære preg av konstruksjon. Områdene vil gro igjen, men det vil alltid finnes spor av menneskeskapte endringer i landskapet, spor av kultur i naturen.

I forsvarrets prosjekt på Hjerkinns er det moderne teknologi, kultur, som skaper natur. Det er natur som ideologi, og setter fokus på det paradoksale ved forsvarrets prosjekt. Moderne teknologi og vitenskap skal brukes til å gjenskape bildet av uberørt natur med sublim kvaliteter. Rent fysisk kan selvfølgelig ikke natur skapes, men den kan alltid redefineres. Og det er det forsvarrets prosjekt handler om. Ved fysiske inngrep som fjerner moderne kulturelle spor, forsøkes det å løfte fram det vi oppfatter som et opprinnelig og uberørt landskap. Det er en umulighet å skape et uberørt landskap, men det er interessant å forestille seg hvordan landskapet på Hjerkinns vil oppfattes etter som tiden går. Vil man, når alle sporene av den militære historien er fjernet, oppleve landskapet som det rekonstruksjonen forsøker å få til? Innbærer elimineringen av alle synlige spor av forsvarrets aktivitet at historien endres, at prosessen vil være glemt og landskapet fremstå som ren og ekte natur?

Man kan se rekonstruksjonen av landskapet på Dovre som et fysisk og konkret eksempel på virkelighetskonstruksjon, hvordan man i dette tilfellet kollektivt skaper et narrativ vi ønsker å se, og definerer virkeligheten slik vi vil ha den. Virkeligheten, og naturen, konstrueres kontinuerlig, blant annet gjennom slik

den medieres i kunsten. Samtidskunstens mulighet i forbindelse med Hjerkinnsprosjektet er å foreslå alternative blikk på landskapet, på motivene for og gjennomføringen av restaureringen. Den naturen forsvaret ønsker å gjenskape, er en nasjonalromantisk konstruksjon, basert på en definisjon av naturen som opprinnelig, vill, uforanderlig og ukontrollerbar, og vil slik sett være umulig å oppnå gjennom restaurering. Men landskapet vil av ettertiden muligens oppfattes som uberørt natur, nettopp fordi det er konstruert slik.

Litteraturliste:

* Sverker Sörlin

Friktionen på marken, om meningen med militære landskap

Tekstbidrag til publikasjon i forb med utstillingen *Military Landscapes*
i Bergen Kunsthall, 2008

* Robert Smithson

A Tour of the Monuments of Passaic, New Jersey

Artikkel, 1967

* David Nye

American Technological Sublime, 1994

* Gro Steinsland

Nasjonalfjellet Dovre, myte og symbol

Artikkel i *Aftenposten* 18. Juni 2005

* Sigmund Setreng

Hav og fjell, norsk identitet.

Artikkel, 2008

* Snorre Sturlason

Heimskringla, ca 123

Alle bilder er tatt av meg på Hjerkinns mellom oktober 2010 og september 2011.

Andreas Bennin.
Noen arbeider fra
A Nation Restored

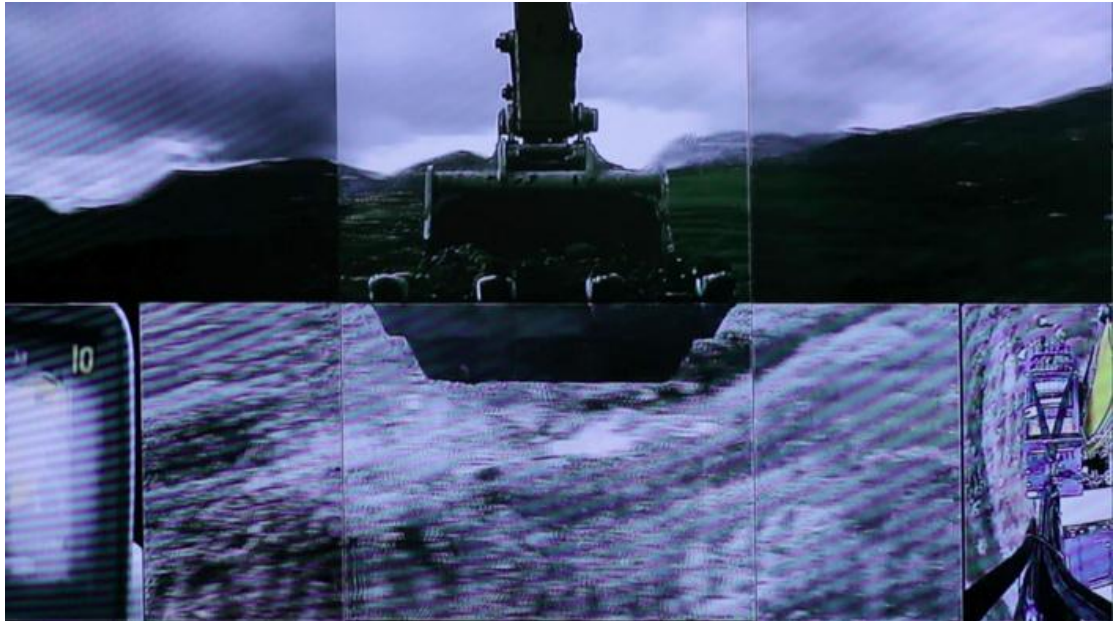

Endangered
8mm film
9 min
2011

Dissipated
Fotografi
2011

*Drone
Video
3 min i loop
2011*

*333mm
Gress fra Dovre
Installasjon
2011*

(Drone og 333mm,
utstilt ONO 2011)